

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **E. E.-B. S. M.**, zast. Mgr. Umarem Switatem, advokátem, se sídlem Kloknerova 2212/10, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 12. 10. 2006, č. j. 47 Az 64/2006 - 28,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 12. 10. 2006, č. j. 47 Az 64/2006 - 28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 24. 8. 2006, č. j. OAM-1023/LE-07-C09-2006, žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění účinném do 31. 8. 2006 (dále jen „zákon o azylu“).

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal, že žalovaný porušil § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, neboť nedostatek pracovních míst v Egyptě nelze podřadit pod problémy čistě ekonomické, ale je nutno tuto skutečnost vnímat v jejím globálně politickém kontextu a považovat ji za důsledek autoritářského režimu v zemi, a tedy i důvod pro udělení azylu z politických důvodů. Stávající situací trpí nejen žalobce, ale i jeho rodina. Žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 10. 2006, č. j. 47 Az 64/2006 - 28, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že obsahem správního spisu je jednoznačně doloženo, že žalobce v průběhu celého správního řízení uváděl, že zemi původu opustil z důvodu ekonomických problémů, které tam měl, neboť on i jeho rodina neměli dostatek finančních prostředků, které chtěl získat v České republice. Za této situace žalovaný nepochybil, když rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl opřel o ustanovení § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, které právě na tyto případy ekonomické migrace pamatuje. Soud nesouhlasil s žalobcem, jenž přičítal ekonomickým problémům politický podtext, neboť nezaměstnanost se vyskytuje i v zemích s mnohem vyšším ekonomickým standardem. V Egyptě nezaměstnanost postihuje většinu obyvatelstva bez rozdílu, a není tak důsledkem jakékoli formy pronásledování žalobce ze strany státních orgánů. Ostatně sám žalobce v průběhu správního řízení uváděl, že kromě nedostatku finančních prostředků neměl v zemi původu žádné jiné problémy, politicky se neprojevoval, nebyl členem žádné politické strany, ani hnutí a nezmínil žádné problémy s rasou, národností či náboženstvím. Žalobce tak nemůže s úspěchem tvrdit, že žalovaný měl jeho žádost posuzovat podle § 12 zákona o azylu. Soud uzavřel, že žádost o udělení azylu neslouží k dosažení cíle žalobce zajistit své rodině lepší životní podmínky prací v jiné zemi. Krajský soud se ztotožnil se závěry žalovaného, a proto žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a požádal o ustanovení advokáta. Stěžovatel namítal, že v řízení rozhodoval soud, který nebyl v dané věci místně příslušný a ke kterému stěžovatel podal žalobu v důsledku špatné informace poskytnuté žalovaným. Stěžovatel uvedl, že v době podání žaloby pobýval v přijímacím středisku tranzitního prostoru mezinárodního letiště, jehož detašované pracoviště bylo zřízeno ve V. P.. Nejednalo se však o místo, kde byl stěžovatel hlášen k pobytu, neboť jej do tohoto zařízení neumístil žalovaný, ale policie postupem podle § 73 odst. 1 zákona o azylu. Podle stěžovatele nebylo možné aplikovat ustanovení § 32 odst. 4 zákona o azylu a místní příslušnost soudu měla být určena podle § 7 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Praze měl proto i bez návrhu věc postoupit místně příslušnému Městskému soudu v Praze. Z § 73 odst. 2 zákona o azylu stěžovatel dále dovozoval, že přijímací středisko v tranzitním prostoru je zařízením, které se nenalézá na území České republiky. Poukázal na fikci, podle které cizinec umístěný v tomto prostoru doposud nevstoupil na území státu, a zdůraznil rozpor mezi tvrzením, že má hlášený pobyt v České republice v přijímacím středisku v tranzitním prostoru mezinárodního letiště, a fikcí, že doposud nevstoupil na území České republiky. Stěžovatel dále namítal porušení principu zákonného soudce. Postup žalovaného považuje stěžovatel za diskriminační a účelový, neboť do zařízení ve V. P. jsou převáženy pouze osoby egyptské státní příslušnosti s cílem změnit místní příslušnost Městského soudu v Praze, před kterým řízení trvá 6 až 8 měsíců, za místní příslušnost Krajského soudu v Praze, který rozhoduje do 45 dnů, čímž umožňuje žalovanému nevpustit cizince na území. K uvedenému diskriminačnímu a účelovému postupu by podle stěžovatele nemělo být při určování místní příslušnosti přihlíženo. Stěžovatel navrhl, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 7. 3. 2007, č. j. 47 Az 64/2006 - 48, ustanovil zástupcem stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Umara Switata, advokáta.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel namítal, že žalovaný před vydáním rozhodnutí nezjistil přesně a úplně stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, neopatřil si úplné důkazy a potřebné podklady. Stěžovatel současně namítal nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spočívající v tom, že byl zkrácen na svých základních ústavně zaručených právech, zejména byla porušena zásada ústnosti. Krajský soud podle stěžovatele pochybil, když rozhodl ve věci samé v jeho nepřítomnosti za situace, kdy byl soud telefonicky informován pracovníkem přijímacího střediska V.P., že stěžovatel nepřijede k jednání z důvodů špatného zdravotního stavu. Stěžovatel se domnívá, že krajský soud měl v souladu s § 50 s. ř. s. jednání odročit. Tímto postupem nebylo stěžovateli umožněno vyjádřit se k podkladům, navrhnout důkazy, apod. Stěžovatel současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost a vyslovil, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný navrhl, aby byla kasační stížnost zamítnuta pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b), c) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené zmatečnosti řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce.

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posuzoval námitku zmatečnosti řízení z důvodu nedostatku místní příslušnosti Krajského soudu v Praze. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *nedostatek místní příslušnosti krajského soudu, který ve věci rozhodoval, namítaný až v kasační stížnosti, zásadně nezpůsobuje zmatečnost řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., a není tak důvodem pro zrušení jeho rozhodnutí* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2007, č. j. 2 Azs 156/2006 - 38, www.nssoud.cz. V projednávané věci jde o naprosto totožnou situaci a shodně formulovanou kasační námitku. Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod k tomu, aby se od vysloveného právního názoru odchýlil, uvedená kasační námitka proto není důvodná.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou, že krajský soud pochybil, když rozhodl ve věci samé v nepřítomnosti stěžovatele za situace, kdy byl telefonicky informován pracovníkem přijímacího střediska V. P., že stěžovatel nepřijede k jednání z důvodů špatného zdravotního stavu.

Podle § 49 odst. 3 s. ř. s. neúčast řádně předvolaných účastníků nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li důvody pro odročení podle § 50.

Podle § 50 s. ř. s. z důležitých důvodů může být jednání odročeno. Soud může odročit jednání též tehdy, jestliže to účastníci shodně navrhnou.

Nutno předeslat, že právo na projednání věci před soudem, včetně práva na osobní účast na jednání soudu a práva při tomto jednání tvrdit skutečnosti, navrhovat důkazy a předkládat právní argumenty, je jedním ze základních pilířů práva na spravedlivý proces a jako takové je zakotveno na ústavní úrovni jak v právu vnitrostátním, tak v mezinárodních úmluvách o lidských právech (čl. 38 odst. 2 věta první Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 1 věta první Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednané v Římě dne 4. 11. 1950 a vyhlášené pod č. 209/1992 Sb., čl. 14 odst. 1 věta druhá Mezinárodního paktu o občanských a politických právech ze dne 10. 5. 1976 vyhlášeného pod č. 120/1976 Sb.).

Odepřít právo osobní účasti na jednání soudu proto lze jen výjimečně; jedním z takových důvodů by mohlo být, pokud účastník řízení či jeho zástupce svým chováním svoji neúčast způsobí a zaviní, a to z důvodů, které nelze omluvit. V těchto intencích je nutno vykládat ustanovení § 50 s. ř. s. - jednání musí být podle tohoto ustanovení odročeno vždy, když existuje důležitý důvod, přičemž za důležitý důvod bude nutno považovat neúčast účastníka nebo jeho zástupce na jednání z omluvitelných důvodů. Soud zde nemá možnost volby a za splnění předpokladu existence důležitého důvodu odročit jednání vždy musí; právě takto, a nikoli výlučně za použití gramatického výkladu, nutno vykládat slovo „může“ obsažené v tomto ustanovení.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobce v podané žalobě požádal, aby v této věci bylo nařízeno jednání za účasti tlumočníka do jazyka arabského. Při jednání konaném dne 5. 10. 2006 žalobce uvedl, že má žaludeční obtíže, soud proto jednání na 10 minut přerušil a následně odročil na 12. 10. 2006 v 15:30 hod. Podle úředního

záznamu na č. l. 22 dne 12. 10. 2006 v 8:15 hod. telefonoval pracovník přijímacího střediska V. P. pan Š. a sdělil, že stěžovatel k jednání nepřijede, že je mu velmi špatně, přestože byl předchozího dne vyšetřen lékařem a byl v pořádku. Podle zdravotní zprávy ze dne 11. 10. 2006 měl stěžovatel t. č. zažívací potíže ze špatné adaptace na stravu a změnu stravovací doby v době Ramadánu - potíže chronického rázu. Po stránce kardiopulmonární neměl stěžovatel po dobu pobytu ve V. P. potíže. Lékař uzavřel, že stěžovatel je schopen soudního jednání. Krajský soud jednal v nepřítomnosti stěžovatele s tím, že jednání po dohodě se žalovaným zahájil již ve 14:45 hod. Při jednání soud vyhlásil rozsudek, v jehož písemném odůvodnění uvedl, že stěžovatel - ač iniciátor tohoto procesního postupu - se z tvrzených zdravotních důvodů nezúčastnil jednání konaného dne 12. 10. 2006, podle lékařské zprávy však stěžovateli zdravotní stav v účasti na soudním jednání nebránil, proto soud postupoval podle § 49 odst. 3 s. ř. s., věc projednal a rozhodl o ní v nepřítomnosti stěžovatele.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, *požádá-li účastník před zahájením jednání o jeho odročení z důvodu pracovní neschopnosti, kterou osvědčí, a z okolností případu, zejména z účastníkova dosavadního chování, zároveň není patrné, že omluva je motivována snahou prodlužovat soudní řízení, soud jednání odročí, neboť v daném případě jde o důležitý důvod ve smyslu § 50 s. ř. s.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2005, č. j. 2 Afs 5/2005 - 96, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 558/2005, www.nssoud.cz).

Z citovaného ustanovení § 50 s. ř. s. vyplývá, že účastník řízení nemusí o odročení jednání žádat, rozhodující je, aby se soud dozvěděl o důvodech, pro které se účastník nedostavil, a mohl tak posoudit jejich důležitost.

V projednávané věci soud důležité důvody pro odročení jednání neshledal, když vyšel ze zdravotní zprávy lékaře žalovaného a konstatoval, že zdravotní stav stěžovateli v účasti na soudním jednání nebránil. S tímto závěrem krajského soudu však Nejvyšší správní soud nesouhlasí.

Ze zdravotní zprávy lékaře žalovaného je zřejmé, že stěžovatel v období, kdy se měl dostavit k jednání, trpěl zažívacími potížemi chronického rázu. Lékař stěžovatele prohlédl dne 11. 10. 2006, tj. den před nařízeným soudním jednáním, a uzavřel, že stěžovatel je schopen soudního jednání.

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že zdravotní stav je dynamická veličina, která se v čase vyvíjí a může se velmi rychle a náhle měnit, a to i v souvislosti s vnějšími okolnostmi. Stěžovatel tedy mohl být dne 12. 10. 2006 ze zdravotních důvodů neschopen dostavit se k soudu, ačkoliv byl dne 11. 10. 2006 byl shledán schopným účasti při soudním jednání. Při posuzování důležitosti důvodů, pro něž se stěžovatel nedostavil, proto Nejvyšší správní soud akcentuje skutečnost, že stěžovatel trpěl zažívacími potížemi chronického rázu, které v důsledku stresu spojeného s očekávanou návštěvou soudu mohly doslova ze dne na den způsobit zhoršení zdravotního stavu stěžovatele a zabránit mu v účasti při soudním jednání.

Krajský soud tedy podle názoru Nejvyššího správního soudu pochybil, když ze zprávy lékaře žalovaného o zdravotním stavu stěžovatele v den předcházející soudnímu jednání použil toliko závěr lékaře, aniž zohlednil celkový kontext této zprávy. Nutno připomenout, že v den konání soudního jednání již zdravotní stav stěžovatele lékařem prověřen nebyl, a proto nelze vyloučit, že se stěžovatel skutečně kvůli zažívacím obtížím k soudu dostavit nemohl. Vzhledem k tomu, že chronické zdravotní potíže stěžovatele byly lékařsky prokázány, nelze bez dalšího usuzovat, že by úmyslem stěžovatele bylo prodlužování soudního řízení. Takový závěr ostatně krajský soud neučinil, ani ve svém rozhodnutí neodůvodnil.

Nejvyšší správní soud dále připomíná, že informaci o zdravotním stavu stěžovatele krajský soud obdržel již v 8:15 hod., zdravotní zprávu pak v 8:49 hod., a proto mohl v součinnosti se žalovaným ještě před zahájením ústního jednání zajistit lékařskou prohlídku, která by potvrdila či vyvrátila závěr lékaře ze dne 11. 10. 2006. To však soud rovněž neučinil.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v dané věci byl důvodem neúčasti stěžovatele při soudním jednání jeho špatný zdravotní stav, který je nutno s ohledem na zmíněnou judikaturu nutno považovat za důležitý důvod ve smyslu § 50 s. ř. s. Svým procesním postupem tak krajský soud, který jednal v nepřítomnosti stěžovatele a jednání, ačkoliv byl pro to dán důležitý důvod, neodročil, porušil ustanovení § 50 s. ř. s. a ústavně garantované právo stěžovatele na osobní účast při soudním jednání.

Stěžovateli tak bylo odepřeno právo při soudním jednání tvrdit skutečnosti, navrhovat důkazy a předkládat právní argumenty, což se odrazilo v jeho dalším postupu, kdy stěžovatel dne 19. 4. 2007 podal u Nejvyššího správního soudu návrh na provedení důkazů, který nemohl uplatnit při ústním jednání.

Nejvyšší správní soud podotýká, že pochybení krajského soudu lze spatřovat také v tom, že ústní jednání po dohodě se žalovaným zahájil o 45 minut dříve, než podle svého usnesení ze dne 5. 10. 2006 měl. Informaci o neúčasti stěžovatele obdržel pouze od žalovaného, neměl tedy na jisto postaveno, že se stěžovatel skutečně nedostaví.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 12. 10. 2006, č. j. 47 Az 64/2006 - 28, podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť napadený rozsudek shledal nepřezkoumatelným ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a to z důvodu jiné vady řízení před soudem, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

Dalšími námitkami stěžovatele se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť výsledkem soudního řízení, nebylo-li by zatíženo zmíněnou vadou, mohlo být rozhodnutí jiné.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní

bude, aby nařídil nové jednání a věc projednal za účasti stěžovatele, případně při nedostatku důležitých důvodů jeho absence v jeho nepřítomnosti.

V dalším řízení se krajský soud vypořádá rovněž s návrhem na provedení důkazů, který byl dne 19. 4. 2007 doručen Nejvyššímu správnímu soudu. Soud k tomu poukazuje na svou judikaturu, podle které *navrhování důkazů, které mají podpořit tvrzení uvedená v žalobě, popřípadě v jejím včasném rozšíření, nelze považovat za rozšíření žaloby, a není proto omezeno lhůtou stanovenou v § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2007, č. j. 4 Azs 176/2006 - 84, schválen k publikaci ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, dosud nepublikován, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s., neboť kasační stížnosti ve věcech azylových je odkladný účinek přiznán přímo ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. ledna 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu